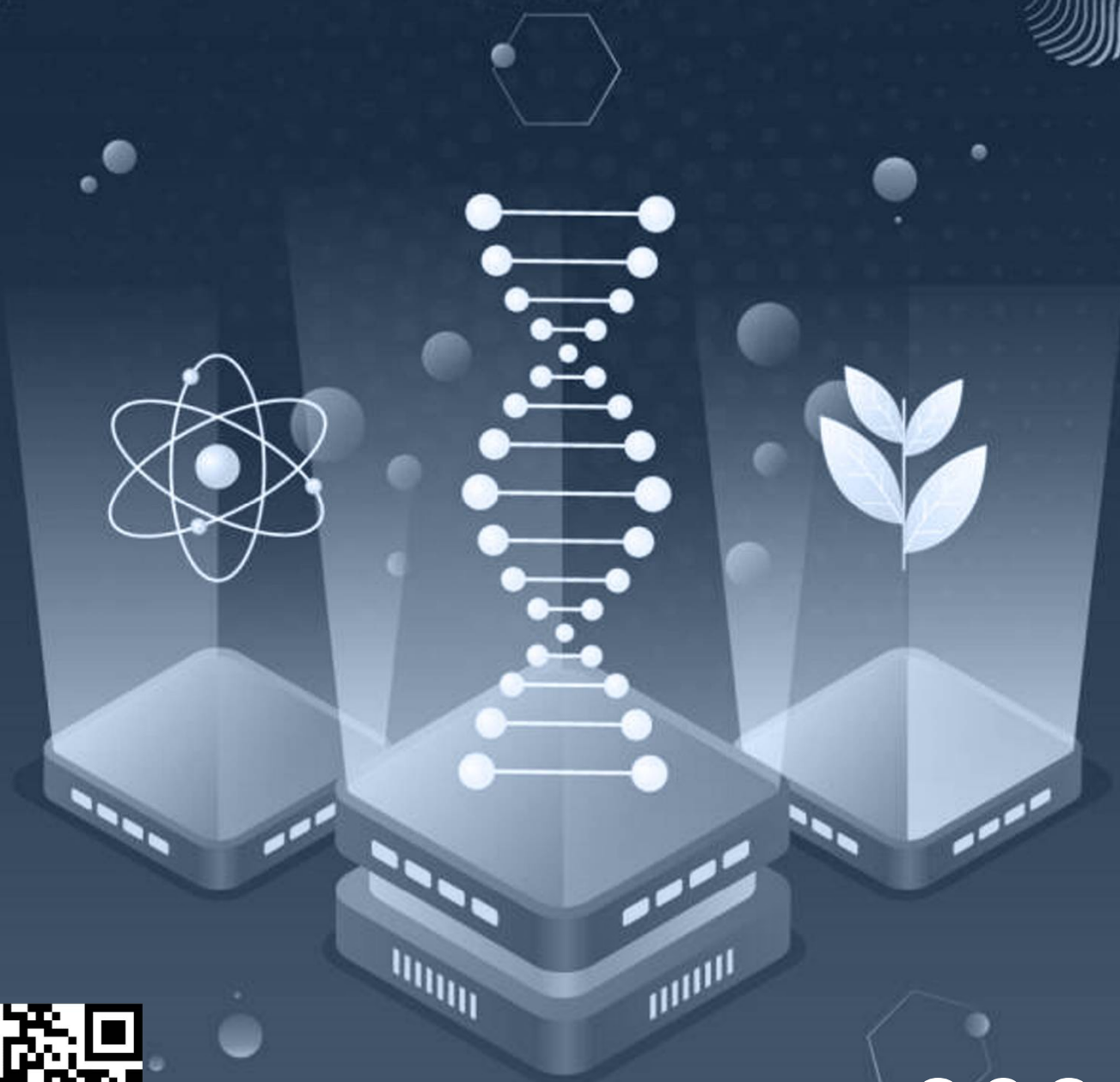

ISSN 2181-0000
Doi Journal 10.26739/2181-0000

JOURNAL OF MAMUN SCIENCE

Volume 4, Issue 3 **2026**

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

4 JILD, 3 SON

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE»

TOM 4, HOMEP 3

JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

VOLUME 4, ISSUE 3

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «MA'MUN SCIENCE» | JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

№3 (2026) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-0000-2026-3>

Бош муҳаррир: | Главный редактор:
Chief Editor:

Matyakubov Umidjon Raximovich
(i.f.d., prof.)

Бош муҳаррир ўринбосари: | Заместитель
главного редактора: | Deputy Chief Editor:

Xudoynazarov Egambergan Madrahimovich
(PhD., dots.)

TAHRIRIY MASLAHAT KENGASHI | EDITORIAL BOARD | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

FILOLOGIYA FANLARI

O'rozboyev Abdulla Durdibayevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Axmedov Oybek Saporboyevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Galiyeva Margarita Rafaelovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Nasrullayeva Nafisa Zafarovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Samarqand davlat chet tillari instituti

Cho'ponov Otanazar Otojovich

Filologiya fanlari doktori (DSc)

Urganch davlat universiteti

Yakubova Matluba Tajibayevna

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Matnazarov Javlanbek Kabulovich

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

TARIX FANLARI

Anatoliy Sagdullayevich Sagdullayev

Tarix fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi Fanlar

akademiyasining haqiqiy a'zosi

Ashirov Adhamjon Azimbayevich

Tarix fanlari doktori, professor,

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasi Tarix instituti.

Shaydurov Vladimir Nikolayevich

Tarix fanlari doktori, dotsent

Leningrad davlat universiteti Rossiya

Abdullayev Utkir Ismoilovich

Tarix fanlari doktori (DSc),

dotsent Urganch davlat universiteti

Matkarimova Sadoqat Maqsudovna

Tarix fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Timur Pulatovich

Tarix fanlari nomzodi, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdalov Umidbek Matniyazovich

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

PSIXOLOGIYA FANLARI

Shoumarov G'ayrat Baxromovich

Psixologiya fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasining haqiqiy a'zosi

Kryukova Tatyana Leonidovna

Psixologiya fanlari doktori, professor

Kostroma davlat universiteti Belorusiya

Karpinskiy Konstantin Viktorovich

Psixologiya fanlari doktori, professor

Grodno davlat universiteti Belorusiya

Urazbayeva Dilbar Abdullayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Jumaniyazova Nasiba Ramatillayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun

Universiteti NTM

IQTISODIYOT FANLARI

Ruzmetov Baxtiyar

Iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ma'mun Universiteti NTM

Sherov Alisher Bakberganovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Voronsova Yuliya Vladimirovna

Iqtisodiyot fanlari nomzodi

Moskva davlat boshqaruvi universiteti

Jabborov Umarbek Rustambekovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Cho'ponov San'at Otanazarovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Niyazmetov Islambek Masharipovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

PEDAGOGIKA VA FALSAFA FANLARI

Sardor Sharifzoda O'razboy Tabib o'g'li

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PhD), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Adilov Zafar Yunusovich

Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Boltayev Abdurahim Amanovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Zoirov Erkin Xalilovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Buxoro davlat texnika universiteti

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun
Universiteti NTM

TIBBIYOT FANLARI

Yuldashev Baxrom Sobirjanevich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Ravshanbek Babajonovich

Tibbiyot fanlari doktori, professor

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Esamuratov Aybek Ibragimovich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Samandarova Barno Sultonovna

Biologiya fanlari nomzodi, dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Tajiyeva Zebo Baxodirovna

Tibbiyot fanlari falsafa doktori (PhD)

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

ILMIY JURNAL TEXNIK KOTIBI

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Ma'mun Universiteti NTM

Журнал включен в перечень ВАК национальных научных изданий, рекомендуемых для публикации
основных научных результатов диссертаций по медицинским наукам постановлением
№ 01-08/3068/17 от 27 сентября 2024 г.

Page Maker | Верстка | Саифаловчи: X. Mirzaxmedov

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Тадqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

TARIX

- 1. Matyakubov Nurbek Rayimberganovich.**
TOSHKENT METROPOLITENINING BIRINCHI NAVBATI QURILISHI TARIXIDAN.....7
- 2. Muborak Madrimovna Matyakubova.**
XIX ASRDA XIVA XONLIGIDA TANGA ZARB QILISH AMALIYOTI VA ZARBXONA ISHI.....11
- 3. Bazarbayev Sanjar Xamzayevich.**
ASALARILAR JAMIYATI VA IJTIMOIIY HAMKORLIK: ETNOLOGIK TAHLIL.....15
- 4. Nurmetov Ismoil Alimbayevich.**
SOVET DAVRIDA O‘ZBEKISTONDA AGRAR-INDUSTRIAL SIYOSAT VA UNING EKOLOGIK OQIBATLARI (1960–1980 YILLAR).....20
- 5. Xudaybergenov Hayitboy Satimovich.**
“XORAZM YOG‘OCH O‘YMAKORLIGI AN‘ANALARI: (ICHAN-QAL‘A MUZEYI MATERIALLARI ASOSIDA)”.....24
- 6. Mallabayev Botirjon Baxtiyorovich.**
YOSHLAR TAFAKKURINI SHAKLLANTIRISHDA ILM-FANNING AHAMIYATI.....28
- 7. Nozima B. Agzamova.**
ILK XRISTIAN JAMOALARINING MARKAZIY OSIYO HUDUDIGA KIRIB KELISHI TARIXI.....34

PEDAGOGIKA

- 1. Sharipov Allabergan Kamilovich.**
JISMONIY MADANIYAT VA SPORT MUTAXASSISLARINI KASBIY TAYYORLASHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH: SO‘ROVNOMA ASOSIDA EMPIRIK TAHLIL.....41
- 2. Masharipov Ravqat Madraximovich.**
KURASHDA KO‘P YILLIK TAYYORGARLIK BOSQICHLARINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....50
- 3. E.Y.Davletov.**
BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARNING PEDAGOGIK TAFAKKURINI KVAZI TADQIQOTCHILIK METODI YORDAMIDA RIVOJLANTIRISHGA YO‘NALTIRILGAN YONDASHUVLAR.....56
- 4. Mustafo Yunusxo‘jayev.**
NAJMIDDIN KUBRONING “USUL AL-‘ASHARA” ASARIDA YOSHLARNI ICHKI TARBIYAGA O‘RGATISH MASALALARI.....62

IQTISOD

5. Xudoyorov Lochinbek Bahromovich.

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SERVIS SOHASINING TRANSFORMATSIYASI
VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....67

6. Meliboyev Ibroxim.

SAMARQAND VILOYATI BO‘YICHA HUDUDIIY OLIY TA‘LIM TASHKILOTLARIDA
RESURS SALOHIIYATI SAMARADORLIGINI IFODALOVCHI KO‘RSATKICHLAR
TAHLILI.....74

7. Matkarimov Mansur

SUV XO‘JALIGI SOHASIDAGI OBYEKTЛАRNI DAVLAT-XUSUSIIY SHERIKLIK ORQALI
SAMARALI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....80

8. Baxtiyorova Vasilaxon Muzaffarovna.

INNOVATSION IQTISODIYOTDA TIBBIIY XIZMATLARNI KO‘RSATISHNI
RAQAMLASHTIRISHNING AFZALLIKLARI.....91

9. Aminbayeva Guli Ravshanbek qizi

TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQOTLARIDAN
FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI: XORIJIY ADABIYOTLAR TAHLILI.....95

FILOLOGIYA

1. Abdulla Xudoyberganov G‘ofurjon o‘g‘li.

TASAVVUFIIY RAMZLAR IFODASIDA SULAYMON BOQIRG‘ONIIY MAHORATI.....100

2. Убайдова Дилрабо Аскаревна.

ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ
РУССКОГО И УЗБЕКСКОГО ЯЗЫКОВ.....104

PEDAGOGIKA

Sharipov Allabergan Kamilovich. p.f.n., prof.
Ma'mun universiteti NTM. Sport faoliyatini
tashkil etish bo'limi boshlig'i.
sharipov_allabergan@mamunedu.uz

**JISMONIY MADANIYAT VA SPORT MUTAXASSISLARINI KASBIY
TAYYORLASHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH:
SO'ROVNOMA ASOSIDA EMPIRIK TAHLIL**

<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.19654411>

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida jismoniy madaniyat va sport mutaxassislarini kasbiy tayyorlashda innovatsion texnologiyalardan foydalanish holati empirik jihatdan o'rganilgan. Tadqiqot 2025 yilda turli oliy ta'lim muassasalarining 143 nafar pedagogini qamrab olgan anonim anketali so'rovnoma asosida amalga oshirildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, respondentlarning aksariyati dars jarayonida innovatsion texnologiyalardan foydalanadi. Maqolada aniqlanlgan muammolarga asoslanib tizimli amaliy takliflar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: innovatsion texnologiyalar, jismoniy madaniyat, sport ta'limi, kasbiy tayyorgarlik, modernizatsiya, raqamli ta'lim, pedagogik kompetensiya, so'rovnoma.

Аннотация. В данной статье эмпирически исследуется состояние использования инновационных технологий в профессиональной подготовке специалистов по физической культуре и спорту в высших учебных заведениях Узбекистана. Исследование было проведено в 2025 году на основе анонимного анкетирования, в котором приняли участие 143 педагога из различных вузов. Результаты показали, что большинство респондентов использует инновационные технологии в учебном процессе. В статье на основе выявленных проблем выдвигаются системные практические предложения.

Ключевые слова: инновационные технологии, физическая культура, спортивное образование, профессиональная подготовка, модернизация, цифровое образование, педагогическая компетентность, анкетирование.

Abstract. This article empirically examines the use of innovative technologies in the professional training of physical culture and sports specialists at higher education institutions in Uzbekistan. The study was conducted in 2025 through an anonymous questionnaire survey of 143 instructors from various higher education institutions. The results indicate that the majority of respondents use innovative technologies in their teaching process. Based on the problems identified in the study, the article puts forward systematic, practical recommendations.

Keywords: innovative technologies, physical culture, sports education, professional training, modernization, digital education, pedagogical competence, survey.

1. KIRISH VA TADQIQOTNING DOLZARBLIGI

Zamonaviy ta'lim tizimini isloh qilish jarayonida raqamli va innovatsion texnologiyalar tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Jismoniy madaniyat va sport sohasida mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirish, kasbiy kompetensiyalarni zamonaviy standartlarga mos ravishda shakllantirish O'zbekiston Respublikasining ustuvor vazifalaridan biri bo'lib qolmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 3 noyabrdagi "Jismoniy tarbiya va sport sohasida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish va ilmiy salohiyatni oshirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ-4877-son Qarorida jahon standartlariga mos malakali mutaxassislar tayyorlash, sohani zamonaviy texnologiyalar bilan boyitish ustuvor vazifa sifatida belgilangan [1]. Bundan tashqari, 2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasida jismoniy tarbiya va sport sohasini modernizatsiya qilish, aholining sog'lom turmush tarzini kengaytirish va ta'limni raqamlashtirish asosida rivojlantirish maqsadlari aniq qayd etilgan [2].

Ilmiy adabiyotlarda ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni joriy etish samaradorlikni oshirishi, talabalarning motivatsiyasini kuchaytirishi va o'quv natijalarini yaxshilashi qayd etiladi [3, 4]. Xorijiy tadqiqotlarda jismoniy tarbiya ta'limida fitnes-trekerlar, mobil ilovalar, virtual trenajyorlar kabi vositalardan foydalanish mashg'ulotlar samaradorligini sezilarli darajada yuksaltirishi ta'kidlanmoqda [5]. Biroq milliy tadqiqotlarda innovatsion pedagogik texnologiyalarni tatbiq etish va zarur o'quv-uslubiy ta'minotni yaratish ishlari hali yetarli darajada amalga oshirilmaganligi ko'rsatilmoqda [6].

Ushbu bo'shliqni to'ldirish maqsadida amalga oshirilgan tadqiqot quyidagi asosiy muammoni o'rganadi: jismoniy madaniyat va sport yo'nalishi pedagoglarining innovatsion texnologiyalarni darsga integratsiya qilish darajasi, ularning ta'sir samaradorligi va joriy etishdagi to'siqlar qanday?

Tadqiqotning ilmiy yangiligi: O'zbekiston oliy ta'lim muassasalari jismoniy madaniyat va sport yo'nalishi pedagoglari orasida keng ko'lamli empirik so'rovnoma o'tkazilib, innovatsion texnologiyalardan foydalanish holati, muammolari va zarur yechimlar tizimli shaklda o'rganildi.

Tadqiqotning maqsadi: Jismoniy madaniyat va sport mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligini modernizatsiya qilishda innovatsion texnologiyalardan foydalanishning hozirgi holatini empirik ma'lumotlar asosida tahlil qilish va amaliy takliflar ishlab chiqish.

2. TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda anonim anketali so'rovnoma metodidan foydalanildi. So'rovnomada O'zbekistonning turli oliy ta'lim muassasalarida faoliyat yuritayotgan jismoniy madaniyat va sport yo'nalishi professor-o'qituvchilari ishtirok etdi. Jami 143 nafar respondent so'rovnomaga jalb etildi. So'rovnoma 2025 yilda onlayn tarzda o'tkazildi va barcha javoblar anonim ravishda yig'ildi. Ma'lumotlar Microsoft Excel dasturida qayta ishlanib, statistik tahlil metodi — foiz taqsimoti va chastota tahlili yordamida o'rganildi.

So'rovnoma 6 tematik qismdan iborat bo'lib, jami 19 ta savolni o'z ichiga oladi: 1. respondentlarning umumiy ma'lumotlari (jins, yosh, ilmiy daraja, ish tajribasi, lavozim); 2. innovatsion texnologiyalardan foydalanish holati va chastotasi; 3. innovatsion texnologiyalarga munosabat va afzalliklari; 4. ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish zarurati va zarur yordam turlari; 5. innovatsion texnologiyalarning talabalar faoliyatiga ta'siri; 6. ochiq javoblar (taklif va tajribalar). Ko'p javobli savollar uchun har bir variant alohida o'lchanib, foiz respondentlar umumiy soniga nisbatan hisoblanadi.

1-jadval.

So'rovnomada ishtirok etgan respondentlarning ijtimoiy-demografik tavsifi (n=143)

Ko'rsatkich	Javoblar	Foiz (%)
JINS		
Erkak	124	86,7%
Ayol	19	13,3%

YOSH		
30 yoshgacha	34	23,8%
31–40 yosh	48	33,6%
41–50 yosh	25	17,5%
50 yoshdan oshgan	36	25,2%
ILMIY DARAJA		
Bakalavr	11	7,7%
Magistr	89	62,2%
Fan nomzodi (PhD)	40	28,0%
Fan doktori (DSc)	3	2,1%
ISH TAJRIBASI		
5 yildan kam	47	32,9%
5–10 yil	27	18,9%
11–20 yil	24	16,8%
20 yildan ortiq	45	31,5%
LAVOZIM		
Stajyor o'qituvchi	32	22,4%
O'qituvchi	34	23,8%
Katta o'qituvchi	16	11,2%
Dotsent	33	23,1%
Professor	20	14,0%
QO'SHIMCHA MALAKA		
Ha	88	61,5%
Yo'q	55	38,5%

Izoh: So'rovnoma 2025 yil, onlayn format. Foizlar umumiy respondentlar soniga (n=143) nisbatan hisoblanadi.

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, respondentlar tarkibida jins bo'yicha erkak o'qituvchilar (86,7%) ustunlik qiladi, bu jismoniy madaniyat va sport ta'limidagi umumiy jins tuzilmasini aks ettiradi. Yosh tarkibiga ko'ra, 31–40 yoshli o'qituvchilar eng katta guruhni (33,6%) tashkil etsa-da, 50 yoshdan oshgan tajribali pedagoglar ham sezilarli ulushni (25,2%) egallaydi. Ilmiy daraja bo'yicha magistr unvonlilar ustunlik qiladi (62,2%), PhD va fan nomzodlari esa 28,0% ni tashkil etadi. Bu ko'rsatkichlar so'rovnoma ishtirokchilari soha vakillari orasida ilmiy va kasbiy jihatdan etarlicha vakillikka ega ekanligini anglatadi.

3. NATIJALAR VA TAHLIL

3.1. Innovatsion texnologiyalardan foydalanish darajasi va chastotasi. So'rovnoma natijalari jismoniy madaniyat va sport sohasidagi pedagoglar orasida innovatsion texnologiyalarga nisbatan kuchli amaliy yo'nalganlikni ko'rsatdi. Respondentlarning 98,6% (141 nafar) dars

jarayonida innovatsion texnologiyalardan foydalanishini bildirgan. Faqat 2 nafar o'qituvchi (1,4%) foydalanmasligini ko'rsatgan.

Texnologiyalardan foydalanish chastotasi tahlili yanada yorqin manzarani namoyon etdi: respondentlarning 54,5% (78 nafar) kundalik ravishda, 37,8% (54 nafar) haftada bir necha marta foydalanadi. Bu ikki guruh birgalikda 92,3% ni tashkil etib, pedagoglar innovatsion texnologiyalarni oddiy ish faoliyatining ajralmas qismiga aylantirganini ko'rsatadi. Texnologiyalarni haftada bir marta qo'llaydiganlar 3,5% (5 nafar), kamroq foydalanadiganlar ham 3,5% ni tashkil etdi. «Hech qachon foydalanmayman» degan atigi 1 nafar respondent (0,7%) aniqlandi.

Qo'shimcha malakaga ega ekanligi ham muhim ko'rsatkich bo'lib, respondentlarning 61,5% (88 nafar) innovatsion texnologiyalar bo'yicha qo'shimcha malakaga egaligini ta'kidladi. Qolgan 38,5% (55 nafar) bunday maxsus malakaga ega emasligini bildirgan. Bu nisbat tizimli malaka oshirishga ehtiyojni ko'rsatadi.

2-jadval.

O'qituvchilar dars jarayonida qo'llayotgan innovatsion texnologiyalar turlari (ko'p javobli savol, n=143)

Texnologiya turi	Soni (n)	Foiz (%)
Interfaol elektron doskalar	80	55,9%
Raqamli ta'lim platformalari (Moodle, Blackboard)	59	41,3%
Mobil ilovalar	56	39,2%
Kompyuter modellashtirish va simulyatsiya	51	35,7%
Kengaytirilgan reallik (AR)	15	10,5%
Virtual haqiqat (VR)	14	9,8%

Izoh: Ko'p javobli savol — respondentlar bir nechta variant tanlaganligi bois foizlar yig'indisi 100% dan oshadi.

Jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, jismoniy tarbiya ta'limida eng keng tarqalgan texnologiya - interfaol elektron doskalar bo'lib, respondentlarning 55,9% (80 nafar) bu vositadan foydalanadi. Interfaol doskalar dars materiallarini vizual tarzda taqdim etish, harakatlarni namoyish qilish va interaktiv muhit yaratish imkonini beradi. Raqamli ta'lim platformalari (Moodle, Blackboard kabilar) 41,3% (59 nafar) tomonidan qo'llaniladi, bu talabalar bilan masofaviy muloqot va vazifalar berish imkonini yaratadi. Mobil ilovalar 39,2% (56 nafar) tomonidan qo'llanilsa, kompyuter modellashtirish va simulyatsiya vositalari 35,7% (51 nafar) darsida o'rin olgan. AR va VR texnologiyalari hali keng tarqalmaganini ko'rsatadi - mos ravishda 10,5% va 9,8%. Bu holat mazkur texnologiyalar uchun maxsus qurilmalar zarurligidan va moddiy resurslar cheklanganligidan darak beradi.

3.2. Innovatsion texnologiyalarning ta'lim sifatiga ta'sirini baholash. «Innovatsion texnologiyalar jismoniy madaniyat va sport mutaxassislarini kasbiy tayyorlash sifatiga qanday ta'sir qiladi?» degan savolga respondentlarning 44,1% (63 nafar) «juda ijobiy», 53,1% (76 nafar) esa «ijobiy» deb javob berdi. Birgalikda 97,2% respondent innovatsion texnologiyalar ta'lim sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatishiga ishonadi. Neytral fikr bildirganlar 1,4% (2 nafar), salbiy yoki juda salbiy baholashganlar esa jami 1,4% (2 nafar) ni tashkil etdi. Bu nisbat jismoniy tarbiya va sport sohasidagi pedagoglar innovatsion texnologiyalarni ta'lim sifatini oshiruvchi omil sifatida deyarli bir ovozdan qabul qilishini ko'rsatadi.

Ushbu ijobiy baho ilmiy adabiyotlardagi qarashlar bilan uyg'un keladi. Raqamli va interfaol vositalar ta'lim jarayonini jonlantirishi, talabalarning bilim o'zlashtirishini osonlashtirishi va o'qishga qiziqishini kuchaytirishi xalqaro tadqiqotlarda ham qayd etiladi [5, 7].

3-jadval.

Innovatsion texnologiyalar kasbiy ta'limda beradigan afzalliklar (ko'p javobli savol, n=143)

Afzallik	Soni (n)	Foiz (%)
Talabalar motivatsiyasini oshirish	85	59,4%
O'quv materiallaridan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilash	80	55,9%
O'qitish samaradorligini oshirish	80	55,9%
Talabalarda texnik ko'nikmalarni rivojlantirish	45	31,5%
Ta'limni individuallashtirish	42	29,4%

Izoh: Ko'p javobli savol, foizlar yig'indisi 100% dan oshishi mumkin.

Eng ko'p ta'kidlangan afzallik - talabalar motivatsiyasini oshirish (59,4%). Pedagoglar raqamli va interaktiv vositalar yordamida darsga jalb qilinish darajasi oshishini, talabalar bilimni o'rganishga ichki qiziqish bildirishini kuzatganlar. O'quv materiallaridan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilash va o'qitish samaradorligini oshirish teng ulushda (55,9%) ikkinchi o'rinni egallaydi. Bu natijalar innovatsion texnologiyalarning nafaqat pedagog uchun qulay vosita, balki talabalar uchun ta'lim olishni yanada samarali va qiziqarli qiladigan platforma ekanini tasdiqlaydi. Talabalarda texnik ko'nikmalarni rivojlantirish (31,5%) va ta'limni individuallashtirish (29,4%) ham muhim afzalliklar sifatida ajratib ko'rsatildi.

3.3. Innovatsion texnologiyalarni joriy etishdagi asosiy qiyinchiliklar.

4-jadval.

Innovatsion texnologiyalarni joriy etishdagi asosiy to'siqlar (ko'p javobli savol, n=143)

Qiyinchilik turi	Soni (n)	Foiz (%)
Texnik muammolar (nosozlik, internet uzilishi)	73	51,0%
Kerakli infratuzilmaning yo'qligi	53	37,1%
Moliyaviy yetishmovchilik	48	33,6%
O'zgarishlarga qarshilik (talabalar/hamkasblar)	21	14,7%

Izoh: Ko'p javobli savol, foizlar yig'indisi 100% dan oshishi mumkin.

Texnik muammolar (nosozliklar, internet uzilishi, dasturiy xatoliklar) respondentlarning 51,0% tomonidan asosiy to'siq sifatida ko'rsatildi. Dars o'tish paytida kompyuter yoki proyektor ishlamay qolishi, internet aloqasining beqarorligi - bu muammolar pedagog faoliyatini sezilarli darajada murakkablashtiradi va dars rejalarini buzib qo'yishi mumkin.

Kerakli infratuzilmaning yo'qligi ikkinchi o'rinda turadi (37,1%). Bu muammo ayniqsa kichik shaharlar va viloyatlardagi oliy ta'lim muassasalarida kuchli sezilishi mumkin: multimedia bilan jihozlanmagan xonalar, eskirgan kompyuterlar, maxsus dasturiy ta'minotlar uchun litsenziyalar yo'qligi shular jumlasidan. Moliyaviy yetishmovchilik (33,6%) ham muhim omil bo'lib, yangi jihozlar xarid qilish, mavjudlarini ta'mirlash yoki pullik platformalar uchun xarajat qilish imkoniyatini cheklab qo'yadi. O'zgarishlarga qarshilik (14,7%) nisbatan kamroq qayd etilgan, lekin bu ham e'tiborga molik psixologik omil sifatida ahamiyatlidir.

Qiyinchiliklar tahlilidan shunday xulosa chiqarish mumkin: jismoniy madaniyat va sport ta'limini modernizatsiya qilishning oldidagi eng yirik to'siqlar texnik-infratuzilma va moliyaviy xarakter kasb etmoqda. Demak, hal etilishi zarur bo'lgan birlamchi vazifalar moddiy-texnik bazani yangilash va byudjet mablag'larini maqsadli yo'naltirishdir.

3.4. Zarur yordam turlari va modernizatsiya yo'nalishlari.

5-jadval.

Innovatsion texnologiyalarni samarali tatbiq etish uchun zarur yordam turlari (ko'p javobli savol, n=143)

Zarur yordam turi	Soni (n)	Foiz (%)
Ta'lim va malaka oshirish (treninglar, seminarlar)	86	60,1%
O'quv materiallarini ishlab chiqish	66	46,2%
Texnik yordam ko'rsatish	52	36,4%
Moliyaviy yordam	50	35,0%
Zamonaviy jihozlarga kirish imkoniyati	5	3,5%

Izoh: Ko'p javobli savol, foizlar yig'indisi 100% dan oshishi mumkin.

Ta'lim va malaka oshirish (treninglar, seminarlar) eng ko'p so'ralgan yordam turi bo'lib, respondentlarning 60,1% (86 nafar) shu javobni tanlagan. Bu shuni anglatadiki, professor-o'qituvchilar innovatsion texnologiyalarni darsga samarali integratsiya qilish bo'yicha qo'shimcha bilim va ko'nikmalarga ehtiyoj sezmoqda. O'quv materiallarini ishlab chiqishda ko'mak (46,2%) ikkinchi o'rinda turadi - tayyor elektron darsliklar, interfaol mashqlar, videodarslar yaratishda metodologik ko'mak zarur. Texnik yordam (36,4%) va moliyaviy yordam (35,0%) ham muhim talab sifatida qayd etildi.

Ayniqsa diqqatga sazovor ko'rsatkich: so'rovnomada pedagoglarning 88,1% (126 nafar) "Innovatsion texnologiyalardan foydalanish bo'yicha trening va seminarlarda qatnashishga tayyorman" deb javob bergan. Yana 7,7% (11 nafar) «Balki» degan. Faqat 4,2% (6 nafar) qatnashishni istamasligini bildirgan. Bu ma'lumot o'qituvchilar malaka oshirishga tayyor ekanligini, to'siq faqat tashkiliy va moliyaviy omillar ekanligini ko'rsatadi.

6-jadval.

Jismoniy madaniyat va sport ta'limida modernizatsiya zarur bo'lgan yo'nalishlar (n=132*)

Modernizatsiya yo'nalishi	Soni (n)	Foiz (%)
Amaliyotlar (amaliy mashg'ulotlar)	36	25,2%
Malaka talablari (standartlar)	24	16,8%
Mustaqil ta'lim jarayoni	22	15,4%
O'quv rejalar	19	13,3%
Fan o'quv dasturlari	16	11,2%

Izoh: *Ushbu savolga 132 respondent javob bergan. Foizlar umumiy respondentlar soniga (n=143) nisbatan keltirilgan.

Modernizatsiya zarurligi haqidagi savolga 69,2% (99 nafar) mutlaq «Ha», 25,2% (36 nafar) «Balki» deb javob berdi. Faqat 5,6% (8 nafar) zarur emas deb hisoblaydi. Shunday qilib, respondentlarning 94,4% soha ta'limini yangilash lozimligini qo'llab-quvvatlaydi.

Modernizatsiya zarur yo'nalishlar ichida amaliyotlar va amaliy mashg'ulotlarni yangilash birinchi o'rinda (25,2%) turadi - talabalar jismoniy malakasini rivojlantirishda ilg'or texnologik vositalardan foydalanish, sport laboratoriyalarini modernizatsiya qilish kabi chora-tadbirlar nazarda tutiladi. Malaka talablari (16,8%), mustaqil ta'lim jarayoni (15,4%), o'quv rejalar (13,3%) va fan dasturlari (11,2%) ham muhim yo'nalishlar sifatida belgilandi.

3.5. Talabalar faoliyatiga innovatsion texnologiyalarning ta'siri. "Innovatsion texnologiyalardan foydalanish talabalarning o'quv faoliyati va kasbiy tayyorgarligiga ta'sir qiladimi?" degan savolga respondentlarning 78,3% (112 nafar) "Sezilarli darajada yaxshilanadi",

16,1% (23 nafar) “Bir oz yaxshilanadi” deb javob berdi. Birgalikda 94,4% pedagog innovatsion texnologiyalar talabalar faoliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatishiga ishonadi. “Ta'sir qilmaydi” deganlar 4,2% (6 nafar), salbiy ta'sir bildiradiganlar jami 1,4% (2 nafar) ni tashkil etdi.

7-jadval.

Innovatsion texnologiyalar orqali talabalar hosil qiladigan ko'nikmalar (ko'p javobli savol, n=143)

Ko'nikma turi	Soni (n)	Foiz (%)
Mustaqil ishlash qobiliyati	105	73,4%
Texnik ko'nikmalar (raqamli savodxonlik)	73	51,0%
Muloqot qobiliyatlari	51	35,7%
Muammoni hal qilish	47	32,9%
Tanqidiy fikrlash	37	25,9%

Izoh: Ko'p javobli savol, foizlar yig'indisi 100% dan oshishi mumkin.

Pedagoglar kuzatishicha, innovatsion texnologiyalar talabalarning mustaqil ishlash qobiliyatini eng ko'p rivojlantiradi (73,4%). Bu XXI asr uchun kritik kompetensiya bo'lib, onlayn platformalar, virtual laboratoriyalar va raqamli topshiriqlar orqali talabalar o'z bilimlarini mustaqil shakllantirishni o'rganadi. Texnik ko'nikmalar (raqamli savodxonlik) ikkinchi o'rinda turadi (51,0%) - bu kelgusida pedagoglar va murabbiylar uchun ham ish joyi talablariga javob berish imkonini yaratadi. Muloqot qobiliyatlari (35,7%), muammoni hal qilish (32,9%) va tanqidiy fikrlash (25,9%) ham rivojlanadigan ko'nikmalar qatorida sanaldi. Bu natijalar innovatsion texnologiyalarning nafaqat fanga oid bilimlarni, balki shaxsiy va kasbiy kompetensiyalarni ham oshirish uchun samarali vosita ekanligini tasdiqlaydi [8].

3.6. Ochiq javoblar tahlili. So'rovnomaning yakuniy qismida 143 respondentning barchasi ochiq savolga javob berdi: “Jismoniy madaniyat va sport mutaxassislarini kasbiy tayyorgarligini modernizatsiyalashtirishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish bo'yicha taklif yoki tajribangiz bilan o'rtoqlashing”.

Ochiq javoblar mazmun tahlili metodida qayta ishlandi va quyidagi asosiy mavzular ajratib olindi:

– Innovatsiyalarni ta'limga integratsiya qilish zarurligi: respondentlarning katta qismi “innovatsion texnologiyalarni ta'lim jarayoniga muntazam joriy qilish kerak”, “zamonaviy texnologiyalar davr talabi” kabi umumiy qo'llab-quvvatlovchi fikrlarni bildirgan.

– Onlayn ta'lim va xorijiy tajriba: “jismoniy madaniyat bo'yicha xorijiy ilg'or tajribalar asosida videodarslar va vebinarlar tashkil etish”, “jahon TOP-1000 oliy o'quv yurtlari o'quv dasturlariga moslashtirish” kabi konkret takliflar bildirildi.

– Moddiy-texnik baza va laboratoriyalar: “Jismoniy tarbiya laboratoriyasini tashkil qilish va jihozlar bilan ta'minlash”, “sport anjomlarining yetarli bo'lishi”, “jihozlar sifatiga e'tibor berish” kabi takliflar qayta-qayta uchraydi.

– Guruhlarni kichiklashtirish: “25 talabalik guruhni ikkiga bo'lib o'tkazish kerak” - bu taklif innovatsion metodlarni qo'llaganda individual yondashuv uchun zarur shart sifatida ko'rilgan.

– Malaka oshirish istagini ta'kidlash: “Seminarlarga qatnashsak yaxshi bo'lardi”, “treninglarda ishtirok etish imkoniyati kerak” kabi fikrlar tez-tez uchraydi.

Muhimi shuki, 143 ta ochiq javobdan innovatsion texnologiyalarga qarshi keskin salbiy yondashuv birorta ham topilmadi. Bu pedagoglarning bu borada konstruktiv va qo'llab-quvvatlovchi munosabatda ekanligini anglatadi.

4. MUHOKAMA: MUAMMOLAR VA TIZIMLI YECHIMLAR

Tadqiqot natijalari tahlili asosida jismoniy madaniyat va sport ta'limida innovatsion texnologiyalarni joriy etishdagi besh asosiy muammo va ularga tizimli yechimlar aniqlanadi:

1. Texnik infratuzilma va moddiy baza yetishmovchiligi. Respondentlarning 51,0% texnik muammolarni, 37,1% esa infratuzilma yetishmasligini ko'rsatgan. Bu to'siqni bartaraf etish uchun jismoniy madaniyat va sport fakultetlarini zamonaviy multimedia va IT jihozlar bilan ta'minlash bo'yicha maqsadli dastur ishlab chiqish zarur. PQ-4877-son qarorida belgilangan "yo'l xaritasi" bandlarini to'liq amalga oshirish, har bir universitetda IT-xizmat bo'limini faollashtirish lozim [1]. Shuningdek, moddiy resurslar yetishmasligi sharoitida "resurslarni birgalikda ishlatish" modeli (masalan, bir kafedra jihozlaridan bir nechta bo'lim foydalanishi) amaliy yechim bo'lishi mumkin.

2. Pedagoglar texnologik malakasini oshirish. 60,1% respondent malaka oshirishga ehtiyoj sezmoqda, ayni paytda 88,1% treninglarda qatnashishga tayyorligini bildirgan. Bu "qiyinchilik-imkoniyat" muvozanatini yaratadi: pedagoglar motivatsiyasi mavjud, faqat tashkiliy mexanizm zarur. Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi va Sport vazirligi huzurida "Sport ta'limida raqamli innovatsiyalar" mavzusida qisqa muddatli intensiv kurslar tashkil etish, ilg'or tajribalarni almashish uchun virtual platforma yaratish hamda malaka oshirishni kasbiy rivojlanish tizimiga integratsiya qilish tavsiya etiladi.

3. Raqamli kontent va metodik ta'minotning yetishmasligi. 46,2% respondent o'quv materiallarini ishlab chiqishda ko'mak zarurligini bildirgan. Bu muammoga yechim sifatida markazlashgan tarzda jismoniy tarbiya va sport yo'nalishi uchun elektron darsliklar paketi, virtual laboratoriyalar, interfaol mashqlar to'plamini ishlab chiqish va barcha muassasalarga bepul tarqatish tavsiya etiladi. Bundan tashqari, pedagoglar o'zlari yaratgan innovatsion ishlanmalarni baham ko'radigan ochiq repozitoriy (onlayn platforma) yaratish ham maqsadga muvofiq [9].

4. Moliyaviy cheklovlar va rag'batlantirish mexanizmlari. 33,6% respondent moliyaviy yetishmovchilikni to'siq sifatida ko'rsatgan. Bu muammoni hal etishda grant loyihalar orqali innovatsion ta'lim loyihalarini moliyalashtirish, innovatsion texnologiyalarni faol qo'llayotgan pedagoglar uchun rag'batlantirish tizimini yo'lga qo'yish (ilmiy-metodik yutuqlar uchun mukofotlar, tanlovlar) samarali bo'ladi. Ayni paytda ilmiy tadqiqot grantlarini sport ta'limi innovatsiyalariga yo'naltirish ham dolzarb masaladir [10].

5. O'quv dasturlari va standartlarini yangilash. Respondentlarning 69,2% modernizatsiya zarurligi haqida mutlaq ishonchli javob bergan. Davlat ta'lim standartlarini yangilashda "Sport ta'limida axborot texnologiyalari", "Raqamli innovatsiyalar" kabi yangi fanlar kiritish, amaldagi fanlar (sport fiziologiyasi, jismoniy tarbiya metodikasi) dasturlariga texnologiyalardan foydalanish elementlarini integratsiya qilish lozim. Bu O'zbekiston Respublikasining ta'limni modernizatsiya qilishga oid strategik maqsadlariga ham to'liq mos keladi [2].

Yuqoridagi muammolar va takliflar majmuasini amalga oshirish uchun vazirliklar (Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi, Sport vazirligi), ta'lim muassasalari rahbariyati, professor-o'qituvchilar hamda talabalarning hamkorlikdagi tizimli harakati zarur. Xususan, "Raqamli sport-ta'lim dasturi" (2026–2030) qabul qilinishi — infratuzilma yangilash, malaka oshirish, elektron kontent yaratish, monitoring va baholash tizimlarini raqamlashtirish - kabi bandlarni o'z ichiga olishi maqsadga muvofiq.

5. XULOSA

Ushbu tadqiqot 143 nafar jismoniy madaniyat va sport yo'nalishi o'qituvchilari o'rtasida o'tkazilgan empirik so'rovnoma asosida jismoniy madaniyat va sport ta'limida innovatsion texnologiyalarning hozirgi holati va muammolarini kompleks tahlil qildi. Quyidagi asosiy xulosalar ishlab chiqildi:

Birinchidan, innovatsion texnologiyalar jismoniy tarbiya ta'limining tarkibiy qismiga aylangan. 98,6% respondent darslarida texnologiyalardan foydalanishi, ularning 92,3% esa buni kundalik yoki haftada bir necha marta amalga oshirishi sohada raqamli transformatsiyadan dalolat beradi.

Ikkinchidan, pedagoglarning 97,2% innovatsion texnologiyalar ta'lim sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatishiga ishonadi. Bu ijobiy munosabat motivatsiya oshishi (59,4%), samaradorlik

yaxshilanishi (55,9%) va o'quv materiallariga keng kirish imkoniyati (55,9%) kabi konkret afzalliklarda namoyon bo'lmoqda.

Uchinchidan, talabalar tomonida innovatsion texnologiyalar XXI asr kompetensiyalarini shakllantiradi: mustaqil ishlash qobiliyati (73,4%), texnik ko'nikmalar (51,0%), muloqot qobiliyatlari (35,7%) va muammoni hal qilish (32,9%). Bu ma'lumotlar innovatsion ta'lim muhitining talabalarning kelajakdagi kasbiy faoliyatiga zamin yaratishini isbotlaydi.

To'rtinchidan, texnik muammolar (51,0%), infratuzilma yetishmasligi (37,1%) va moliyaviy cheklovlar (33,6%) hozirgi kunda innovatsion texnologiyalarni keng joriy etishning asosiy to'siqlarini tashkil etmoqda. Bu to'siqlar davlat darajasida tizimli hal etilishini talab qiladi.

Beshinchidan, pedagoglarning 88,1% malaka oshirish tadbirlarida qatnashishga tayyorligi inson resurslarining potensialini ko'rsatadi. Faqat tashkiliy mexanizmlar yaratilsa, kadrlar yangi bilimlarni tez o'zlashtirishi mumkin.

Tadqiqot quyidagi amaliy tavsiyalarni asoslaydi: (1) jismoniy tarbiya va sport kafedralari infratuzilmasini yangilash bo'yicha maqsadli davlat dasturi qabul qilish; (2) jismoniy tarbiya o'qituvchilari uchun raqamli pedagogika bo'yicha tizimli malaka oshirish kurslarini yo'lga qo'yish; (3) elektron darsliklar va virtual laboratoriyalar paketi yaratib, barcha muassasalarga tarqatish; (4) innovatsion faoliyatni rag'batlantirish tizimini joriy etish; (5) o'quv dasturlariga "Sportda axborot texnologiyalari va AI" fanini kiritish.

Kelgusidagi tadqiqotlarda AR/VR texnologiyalarining ta'lim jarayoniga ta'sirini nazorat guruhlari yordamida eksperimental o'rganish, pedagogik innovatsiyalar natijasida talabalar bilim ko'rsatkichlarining dinamikasini kuzatish va xorijiy tajribalarni O'zbekiston sharoitiga moslashtirish masalalariga e'tibor qaratish maqsadga muvofiq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 3 noyabrdagi PQ-4877-son "Jismoniy tarbiya va sport sohasida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish va ilmiy salohiyatni oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori. Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 04.11.2020 y., 07/20/4877/1451-son.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-son "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 29.01.2022 y., 06/22/60/0082-son.
3. Raxmatov A.Z. Ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya darslarini tashkil qilish va o'tkazish usullari // Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies. — 2025. — DOI: 10.5281/zenodo.15113820.
4. Olimov A.I. Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha bo'lajak mutaxassislariga ta'lim berishning pedagogik jihatlari. — Jizzax DPU, 2023. — URL: <https://jdpu.uz>
5. Shepelenko T., Luchko O., Dovzhenko S., Bodrenkova I. Innovative technologies and tools in physical education // 6th International Scientific and Practical Conference. — Sweden, 2023. — DOI: 10.51582/interconf.19-20.09.2023.032.
6. Dyshko O. et al. Professional development of physical education teachers through innovative technologies // Eduweb Journal. — 2024. — URL: <https://revistaeduweb.org/index.php/eduweb/article/download/664/1054>
7. Mosston M., Ashworth S. Teaching Physical Education. — 5th ed. — San Francisco: Benjamin Cummings, 2002. — 306 p.
8. Metzler M.W. Instructional Models for Physical Education. — 3rd ed. — Routledge, 2017. — 478 p.
9. Gontarenko I., Khudolii O. Innovative technologies in physical education: international experience // Journal of Physical Education and Sport. — 2023. — Vol. 23(3). — Pp. 612–619.
10. Rossi T., lisahunter, Tinning R. et al. Physical education and the plight of the physical education teacher // AJPE. — 2009. — Vol. 23(1). — Pp. 34–49.

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE» JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

Maqolani tayorlashda qo'yiladigan talablar:

1. Maqola o'zbek, ingliz va rus tillarida minimal 6 sahifadan iborat bo'lib, Microsoft Word dasturida Times New Roman shriftida 12 kegl, 1 satr oralig'ida, sahifalar barcha tomondan 2 sm qoldirilgan holda bo'lishi shart.
2. Satr boshi - 1,25 sm bo'lib, satrlarni eniga to'g'irlash, so'zlarni boshqa qatorga ko'chirish avtomatik tarzda bo'lishi lozim.
3. Birinchi qator o'ng tomondan muallifning familiyasi, ismi va otasining ismi, ikkinchi qatorda muallifning ish joyi, lavozimi, ilmiy darajasi va unvoni, e-mail va telefon raqami, uchinchi qatorda sahifaning o'rtasida bosh va qalin harflar bilan maqolaning nomi yoziladi. Ushbu ma'lumotlar o'zbek, ingliz va rus tillarda berilishi lozim.
4. Keyingi qatordan o'zbek, ingliz va rus tillarida 60 so'zdan iborat annotatsiya beriladi.
5. Keyingi qatordan 7-10 ta o'zbek, ingliz va rus tillarida kalit so'zlar beriladi.
6. Keyingi qatordan asosiy matn boshlanadi va maqola 4 qismdan iborat bo'ladi: Mavzuning dolzarbligi. Metodlar va o'rganilganlik darajasi. Tadqiqot natijalari. Xulosa.
7. Maqolalar ilmiy ahamiyatga ega bo'lib, ulardagi fakt va fikrlar asoslangan hamda mustaqil ma'no kasb etishi lozim, plagiat holati taqiqlanadi. Muallif foydalanilgan adabiyotlarni aniq ko'rsatishi, olingan iqtiboslarning aniq manbalarini keltirishi lozim.
8. Web of science hamda Scopus tizimidagi jurnallardan iqtiboslar olish maqsadga muvofiqdir.
9. Iqtiboslar matn ichida [1, 25] beriladi. Adabiyotlarning to'liq ro'yxati asosiy matndan so'ng alifbo tartibida ko'rsatilishi lozim.

Требования к оформлению научной статьи:

1. Статьи должны содержать 6 страниц, в формате Times New Roman на Microsoft Word, 12 кегль, 1 см, со всех сторон 2 см.
2. Начала абзаца - 1,25 см, формировать строки по ширине, перенос слов в другой ряд должен быть в автоматическом порядке.
3. В первой строке от правой стороны Ф.И.О. автора, во второй строке место работы, должность, ученая степень и ученое звание, e-mail и номер телефона, в третьей строке по центру страницы прописными буквами жирным шрифтом название статьи. Эта информация должна быть предоставлена на узбекском, английском и русском языках.
4. В следующей строке аннотация из 60 слов на трех языках: узбекский, английский и русский.
5. Со следующей строки ключевые слова 7-10.
6. Далее начинается основной текст. новой текст начинается со следующей строки, и статья состоит из 4 частей: актуальность темы, методы и уровень исследования, результаты исследования, заключение.
7. Статьи должны иметь научное значение, факты и идеи должны быть обоснованными и избежать плагиатства. Автор должен точно указать использованную литературу и ссылку на источники, при помощи которых он выразил свое мнение.
8. Сноски или ссылки должен быть взяты из Web of science, а также системы журналов Scopus.
9. Цитирование приводится в тексте [1, 25] Полный список литературы должен быть указан после основного текста, а алфавитном порядке.

Requirements of the articles submitted:

1. Articles should be at least 6 pages, in Times New Roman, 12 pt., 1 inter.
2. The line head should be 1,25 cm, line spacing, and the words should be automatically moved.
3. The author's full name should be on the first line from the right; the author's place of work, position, academic degree, and academic rank, email address, and phone number should be on the second line; the article title should be centered in bold, capital letters, on the third line. This information should be provided in Uzbek, English, and Russian.
4. An annotation of 60 words in the next line in three languages.
5. Key words from the next row in three languages 7-10.
6. The next line begins with the main text. The main text begins on the next line, and the article consists of four parts: the relevance of the topic, the methods and level of research, the results, and the conclusion.
7. Articles must be of scientific importance and facts and opinions in the article should be well-grounded and have an independent meaning, and they must be free of plagiarism. The author must clearly demonstrate the literature used in his or her opinion, and provide the exact sources of the extracts.
8. Quotes should be from "Web of science" and "Scopus" journals.
9. A complete list of publications should be followed in alphabetical order after the main text. Seals and references should be in the main text [1, 25].